

„Vysílání vojáků“ do misí a Ústavní novela článku 43, tisk 252 - odkud vítr fouká, co to znamená a co skutečně hrozí

- CZ24 News | 6. února 2023

ČESKO: Zatímco ve vyhlášení Válečného stavu (který je nutnou podmínkou pro účast ve válkách) má Ústava naprosto jasno - rozhoduje parlament za striktního omezení jedné ze dvou podmínek -, jiná situace platí ohledně „vyslání vojsk“. Tj. i bojových, ovšem neválečných „operacích“ v zahraničí. Ústavně-právní výbor sněmovny zde shledal, že vláda se občas pohybovala „za hranicí Ústavy“. To je záminkou k již třetí opakované snaze novelizovat Ústavu... Ovšem nikoli tak, aby bylo učiněno zadost potřebným závazkům, nýbrž tak, aby vláda opět získala protiústavní bianco šek, který jí sněmovna již jednou sebrala, a k tomu ještě mnohem více.

Začněme ale popořádku. Nejprve se podívejme na zoubek tomu, jak vlastně dochází ke schválení účasti naší armády v zahraničních misích. Pak si připomeneme málo známou epizodu z roku 2015, kdy byla vláda načapána, že právě ohledně misí se pohybuje „za hranou Ústavy“. Zmapujeme si, jak přesně se resort Obrany za tří různých ministrů snažil „napravit“ konkrétní nedostatky - a jak přitom vždy požadoval daleko více, než doopravdy potřebuje. Upozorníme i na naprostou neúctu a pohrdání vůči jak parlamentu, tak ústavnímu právu a duchu ústavy, které autoři novely předvedli.

Hlubavější občany možná napadla otázka, jak se vlastně ČR dostala do misí jako EUTM v Mali apod.

Pokud sledujete schůze parlamentu nebo víte, co hledat, můžete cca. co dva roky najít hlasování o „usnesení ohledně vládního návrhu působení sil MO ČR v zahraničních operacích“. Aktuálně platný je [tisk 876](#), schválený usnesením Sněmovny 29. září 2020 a usnesením Senátu dne 22. července 2020. Předtím to bylo přesně to samé - ačkoli v systému PSP není jen zkratka „působ.sil MO ČR v zahr.operacích“, ale i její variace.

I. vyslovuje souhlas s

1. působením sil a prostředků rezortu Ministerstva obrany
 - a) v misi Organizace Severoatlantické smlouvy RESOLUTE SUPPORT a v případné následné misi této organizace v Afghánistánu, a to v celkovém počtu do 205 osob na dobu od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2022,
 - b) na ochranu Zastupitelského úřadu České republiky v Kábulu v Afghánistánu v celkovém počtu do 20 osob, a to na dobu od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2022,
 - c) v rámci výcviku a podpory iráckých obranných a bezpečnostních sil v Iráku, na velitelstvích operace Globální koalice pro boj s Da'esh v Iráku a Kuvajtu a v rámci výcvikové mise Organizace Severoatlantické smlouvy v Iráku v celkovém počtu do 80 osob, a to na dobu od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2022,
 - d) v misi MULTINATIONAL FORCE AND OBSERVERS na Sinajském poloostrově v celkovém počtu do 20 osob, a to na dobu od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2022,
 - e) v misi Organizace spojených národů UNDOF na Golanských výšinách v celkovém počtu do 5 osob, a to na dobu od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2022,
 - f) v rámci Posílené předsunuté přítomnosti Organizace Severoatlantické smlouvy v Litavské republice, Lotyšské republice, Estonské republice a Polské republice

Někoho možná překvapí, jak je možné, že vláda požaduje souhlas s vysláním na nikoli 60 dní, jak se teď hojně a často zmiňuje u vládního pokusu novelizovat [článek 43 Ústavy - tisk 252/0](#) - nýbrž „1. ledna 2021 do 31. prosince 2022“ apod., tedy na dva roky.

Jiný zase kroutí hlavou, co je to za podivné výrazy – „vyslání“.

Oboje však není žádné spiknutí, ale prostě text Ústavy. Pes je zakopaný úplně jinde a dostaneme se k němu.

Striktní rozdíl mezi válkou (mimořádným nasazením vojsk) a mírem (operačním nasazením vojsk)

Co říká Ústava, článek 43, si můžeme rozdělit na čtyři logicky oddělené oblasti:

Článek 43

(1) Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

(2) Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem.

(3) Parlament vyslovuje souhlas

a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky,

b) s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.

(4) Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o

- a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
- b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,
- c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

(5) Vláda dále rozhoduje

- a) o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky,
- b) o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.

(6) O rozhodnutích podle odstavců 4 a 5 informuje vláda neprodleně obě komory Parlamentu. Parlament může rozhodnutí vlády zrušit; ke zrušení rozhodnutí vlády postačuje nesouhlasné usnesení jedné z komor přijaté nadpoloviční většinou všech členů komory.

- Odstavec 1 se týká vyhlášení **Válečného stavu**, který jako jediný rozvazuje vládě ruce k vyhlášení války, mobilizaci, odvodům branců atd.
- Odstavce 2, 3 a 6 naplňují klíčový ústavní princip dominance parlamentu nad vládou a **parlamentní kontroly vlády**. Buď přímo nedovolují vládě udělat zásadní rozhodnutí bez jejich posvěcení jak Sněmovnou, tak Senátem najednou – nebo alespoň dovolují parlamentu to vládě snadno vetovat a zrušit.
- Odstavce 4 a 5 umožňují vládě „svévolně“ **vysílat a přijímat ozbrojené síly a dovolovat** transit cizích vojsk, ovšem za silně omezujících podmínek – které jsou vládě tak moc nevhod, že osobně nevím o žádné invokaci Čl. 43 odst. 4 a nebo b vládou

Naše ústavní právo a proto i zákony běžné právní síly kladou důraz na striktní rozlišování mezi válečným stavem“ a jeho „mimořádným nasazením“ vojáků – a mezi „vysláním vojsk“ a jeho „operačním nasazením“.

Na úrovni Ústavy se jedná rozdíl mezi „válečným stavem“ dle Článku 1, a mezi „vysláním vojsk“ dle Článku 3 odst. a nebo 4 odst. a či b. Tristní na tom je, že ačkoli Ústava mezi nimi striktně rozlišuje, nikdo se už neobtěžoval nikde v literě práva definovat, co přesně znamená „vyslání ozbrojených sil ČR“. Ústavní komentář si vypomáhá pouze analogií ze zahraničí:

Nicméně problematiku vysílání ozbrojených sil či jejich přijímání na území vlastního státu již většina ústav členských států Evropské unie neupravuje. V tomto ohledu je ústavní úprava poznamenána historickou zkušeností okupace československého území. Mezi evropské státy, v jejichž Ústavě je tato problematika alespoň částečně řešena, patří např. Dánsko a Německo.

Ústava Dánska (1953) v článku 19 vyžaduje souhlas Folketingu (parlamentu) k užití vojenské síly proti jinému státu, avšak jednak tento souhlas není nutný při **jiném užití**

vojenských sil mimo území Dánského království, než je užití proti jinému státu, jednak si panovník (vláda) nemusí souhlas Folketingu vyžádat ani v případě obrany proti ozbrojenému útoku.

Naprosté ústavněprávní minimum tedy je jen to, že „Vyslání vojsk“ je takovým nasazením vojsk, které sice může být ozbrojeným konfliktem, ale nejedná se o válku s jiným státem. V praxi tento rozdíl rýsují zákony běžné právní síly – branný a o ozbrojených silách:

585/2004 Sb.

§1

(2) Vojenskou činnou službou mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav je služba vojáka z povolání ve služebním poměru podle zákona o vojácích z povolání, příprava vojáka k plnění úkolů ozbrojených sil nebo služba vojáka v operačním nasazení.

(3) Vojenskou činnou službou za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je mimořádná služba.

§15

(1) Voják na vojenském cvičení, voják, který vykonává službu v operačním nasazení nebo který je ve služebním poměru vojáka z povolání vykonává ode dne účinnosti vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu mimořádnou službu.

§18

(2) Vláda stanoví nařízením za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu podle potřeb ozbrojených sil počty občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení, a to podle ročníku jejich narození nebo podle jejich odborné kvalifikace, a termín zahájení odvodního řízení.

§23

(1) Mobilizací ozbrojených sil se rozumí hromadné povolávání vojáků v záloze k výkonu mimořádné služby za válečného stavu. Mobilizace ozbrojených sil může být částečná nebo všeobecná.

219/1999 Sb.

§2 Vymezení některých pojmů

(13) Operačním nasazením se rozumí

a) použití ozbrojených sil při obraně České republiky proti vnějšímu napadení nebo při jiných závažných situacích ohrožujících

životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí, nebo

b) plnění úkolů ozbrojených sil v prostředí ozbrojeného konfliktu nebo v prostředí ohroženém bojovou činností.

Znovu připomínám, že do „operačního nasazení“ ani „vyslání“ není možné nikoho ani mobilizovat, ani odvést, protože to vyžaduje Válečný stav jako nutnou podmínku.

První část, Články 1 a 2, se tedy zabývá válčením – vyhlášením válečného stavu, který jako jediný dovoluje poslat vojáky (a mobilizované záložáky) AČR do války, hantýrkou obranných zákonů

„mimořádného nasazení“, a také zahájit odvody.

Jak vláda porušila nikoli literu, ale smysl Ústavy bianco šekem na Vysílání vojsk... A byla přistižena

Ohledně „vyslání“ do misí apod. má však vláda dvě možnosti. BUĎ může za doposud velmi omezených podmínek vyslat vojáky do mise sama – ovšem maximálně na 60 dní. NEBO může předem požádat celý Parlament, aby jí usnesením schválil konkrétní misi – potom tam časové omezení ani doplňující podmínky nejsou, pokud se to vejde do „vyslání“ a nikoli „válčení“. Typicky tedy pokud se nejedná o nasazení proti cizímu státu, nýbrž proti nestátní entitě – teroristické organizaci, povstalcům apod. Nebo pokud se sice jedná o nasazení vůči (proti?) nějakému státu, avšak nikoli válečné, nýbrž o mírovou misi OSN (Golany, Mali apod.)

Naše vláda (mluvíme tedy o Ministerstvu Obrany) vždy volila druhou variantu. Nechala si Sněmovnu a Senátem zároveň odsouhlasit vyslání vojsk do misí, přičemž ústavněprávně povinnou podmínkou je i vymezení termínu odkdy dokdy – kde pokud Senát a Sněmovna odsouhlasí jiné nasazení, bere se jako vládě dovolené „jejich průnik“. Právě to je Sněmovní tisk 876 a všechny jemu předcházející.

Jenže. Vláda si tuto možnost vzala po svém jako formalitu. Ano, požádala sice Sněmovnu a Senát o souhlas s vysláním vojsk, přesně jak požaduje *litera* Ústavy, aby měl Parlament kontrolní roli.

Jenže požádala o naprostý bianco šek, čímž Parlament nebyl schopen svou ústavněprávní kontrolní roli z principu vykonávat. Jak takový bianco šek vypadal? Podívejme se do klíčového [usnesení 10. Senátu 486 z roku 2014](#), protože to kvůli němu narazila kosa na kámen. Nejprve vyjmenuje 10 zahraničních misí a vyslání naprosto jmenovitě, ale pak to přijde. Bod 11:

11. vysláním příslušníků rezortu Ministerstva obrany k posílení velitelských struktur NATO, EU a OSN **nasazených v operacích těchto organizací** a vyslání příslušníků rezortu Ministerstva obrany působících ve strukturách NATO, EU a OSN **do operací pod vedením těchto organizací mimo území České republiky** v celkovém počtu do 15 osob, a to na dobu od 1. ledna 2017 do 31. prosince 2018

Jakých operací? To nikdo nemohl vědět, protože ještě ani neexistovaly. S čím tedy Sněmovna a Senát vyslovily souhlas? Jenže pak se nějaký poslanec či poslankyně zamyslel – a výsledek zachycuje [vládní návrh 472](#), předložený sněmovně 23. dubna 2015:

Během projednávání vládního návrhu na působení sil a prostředků rezortu MO v zahraničních operacích v letech 2015 a 2016 s výhledem na rok 2017 v Poslanecké sněmovně PČR se však oprávnění vlády takto rozhodovat stalo **předmětem diskuzí**.

Poslanecká sněmovna proto přijala dne 31. října 2014 doprovodné usnesení č. 497, kterým požádala svůj **Ústavně-právní výbor, „aby ve spolupráci s Legislativní radou vlády zhodnotil**, zda je dosavadní právní rámec schvalování vysílání ozbrojených sil ČR do zahraničí vládou a Parlamentem ČR s ohledem na potřebu větší flexibility dostačující a případně navrhl takové změny této procedury, které budou vyhovovat současným potřebám“.

V souvislosti s tím bylo ministrem obrany přislíbeno, že až do provedení takového zhodnocení bude případné nasazení sil a prostředků rezortu MO **do misí a operací**,

kteře nebyly v době schvalování mandátu na roky 2015 a 2016 známy, realizováno rovněž na základě explicitního souhlasu obou komor Parlamentu ČR.

Jejda. Taková formulace – prý „dostačující“ – byla samozřejmě od vlády těžký spin-doctoring. Pokus odvést pozornost ku tomu, zda je vládní praxe „dostačující“ od meritů věci, zda je vůbec... Legální. A světe (ne)div se – nebyla. Tiskem proběhla tato stručná, ale výživná zpráva:

Vysílání vojáků do misí odporuje ústavě, zjistili poslanci

Toto všechno se dělo částečně mimo dosah veřejnosti – jak text Usnesení 497, tak výsledek z Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny nelze (?) dohledat na internetu. Ovšem novinářům byly „leaknuty“, takže známe tento úryvek – a ten byl pro vládu zdrcující:

„Pokud byl dán souhlas **nikoliv k určitému vyslání ozbrojených sil, ale k neurčitému záměru, nejsou splněny ústavní náležitosti** pro budoucí vládní vyslání a parlamentní souhlas s konkrétním vysláním nebyl přijetím nekonkrétního záměru vysloven. (...) Souhlas s přípravou vyslání nepostačuje podle současné ústavní úpravy k tomu, aby vláda mohla konkrétní vyslání v praxi uskutečnit“

Tak to dopadá, když někdo vybudí patřičné výbory Parlamentu z letargie. Ti lidé toho mají na práci až příliš a vláda vždy hřeší na to, zda jim ten který tisk bude přikázán k projednání či nikoli (hlasuje se o tom u každé vládní novely a návrhu, schválně si na to dejte pozor na přenosu z projednávání) – a zda je někdo upozorní, na co si dát pozor. Pokud si všimnou, berou zpravidla svou práci vážně a poctivě.

Sebrali nám bianco šek coby protiústavní? Nevadí, zkusíme si jej nechat uzákonit. Parlament zmanipulujeme, stejně jím opovrhujeme

Když Ústavně-právní výbor Sněmovny načapal vládu u porušování Článku 43 žádostmi o vystavování bianco smenek, vláda reagovala velmi rychle. Hned další rok byla na stole [novela Ústavy – tisk 956](#), která se pokusila tento z pohledu vlády „nežádoucí“ stav napravit. A překvapení! Je to takřka přesně ten samý materiál, jaký nyní vyvolává kontroverze jako sněmovní tisk 252. Téměř.

Tento původní pokus Stropnického, Hamáčka, Černochové, Gabala, Kádnera a Ženíška byl ovšem ve srovnání s aktuální ústavní novelou těžší kalibr. Zatímco nynější novela dává vládě oproti dosavadnímu znění Ústavy „jen“ navíc extrémně gumový důvod vyslat vojska na „ochranu života a zdraví, ohrožení majetkových hodnot nebo bezpečnosti České republiky“... Původní návrh byl naprosto neuvěřitelný. Úplně všechny podmínky rušil a konstatoval jen:

(4) Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů.

Totéž pak zkusila vláda ještě jednou, [sněmovním tiskem 557 v 8. období](#).

To Sněmovna zcela oprávněně hodila vládě na hlavu – byla to naprostá nehoráznost. A co tedy udělali předkladatelé? Zkoušejí to potřetí, zjevně s heslem:

„Když nejdou podmínky úplně zrušit, abychom měli bianco-směnku, přidáme tam gumovou podmínku pod kterou se vejde všechno. Vyjde to nastejno a ti v Parlamentu se tím nechají opít.“

Tak nějak se musely nést úvahy předkladatelů tisku 252. Není to z mé strany ani nedůvodné podezření – **autoři Tisku 252 z vlády totiž výslovně vyjádřili naprosté opovržení Parlamentem**, když v oddíle C.2 důvodové zprávy napsali:

Navrhované řešení ve svém důsledku znamená určité posílení pravomoci vlády rozhodovat o vysílání, resp. o pobytu ozbrojených sil. V této souvislosti je třeba zmínit, že **v demokratických státech byla tato pravomoc historicky vždy v rukou moci výkonné (vlády či hlavy státu) a kompetence moci zákonodárné v této oblasti byly minimální.**

Cože?!

Vždyť Důvodová zpráva Ústavy ČR výslovně psala naprosto přesný, 180° opak:

Podle návrhu ústavy je Česká republika parlamentní demokracií. (...) **Jestliže jde o parlamentní demokracii, pak svým významem Parlament dominuje nad výkonnou mocí, zejména vládou**, která je mu ze své činnosti odpovědná. Tím se navazuje na tradice, jejichž kořeny jsou v období první republiky.

Všimněte si drzosti a zároveň značné řemeslné zručnosti, s jakou se autoři novely pokusili

- Nastolit podvědomé přerámování narativu, že kdokoli nesouhlasí s jejich novelou a přenosem pravomocí z Parlamentu na vládu, ten není demokrat („v demokratických státech“ je to tak, jak chceme my!“)
- Zcela odignorovat Ústavu ČR, její důvodovou zprávu, ducha Ústavy i ustálený ústavněprávní konsensus, a namísto toho spinem přenést pozornost do úplně jiných států k úplně jiným ústavám, které předkladatelům vyhovují více, než ta česká

(A propos, všimněte si, že když jsem o kus výše citoval Důvodovou zprávu Ústavy ČR, citaci jsem neukončil hned za pointou, ale pokračoval v kopírování až do „tradice první republiky“. To je také přerámování narativu. Takhle jednoduché to je – položit rovnítko mezi něco jednoznačně pozitivního, s čím čtenář sympatizuje, a to, co chce prosadit autor. Všimněte si toho a buďte na to velmi citliví. Pravda, demokracie, svoboda, rovnost, spravedlnost, bezpečí, láska – jen když budete na straně předkladatele.)

Hrubá manipulace jsou i další „argumenty“ vlády v důvodové zprávě ústavní novely. Srovnajte si toto:

Nicméně i dnes ústavy **řady států** ponechávají rozhodování o vysílání ozbrojených sil v rukách moci výkonné. Jako příklad lze uvést Polsko či Nizozemsko.

V mnoha státech se pravomoc rozhodnout o vyslání ozbrojených sil dělí mezi moc výkonnou a zákonodárnou. Takové řešení je kromě ČR použito též na Slovensku, v Německu či Maďarsku.

Aha, takže dva státy, jejichž ústavní úprava naší vládě vyhovuje, jsou „řada“. Ale více států, jejichž ústavní úprava jim nevyhovuje, to je nic. A propos, když zmiňují Německo – toho se dotýká ústavní výklad Rychetského et col., jenže autorům vládní novely by se tyto detaily určitě nelíbily:

Ozbrojené síly Německa mohou být nasazeny v případě plnění povinností v rámci kolektivní obrany způsobem stanoveným smlouvou k obraně státu jsoucího v systému kolektivní bezpečnosti.

Článek 87a odst. 2 GG ovšem nestanoví podmínky pro nasazení ozbrojených sil mimo vojenskou oblast, v důsledku toho je tak **přípustné nasazení Bundeswehru bez souhlasu Spolkového sněmu pouze při humanitárních a záchranných operacích nebo katastrofách. V těchto případech ovšem vojáci nemohou být ozbrojeni ani pro vlastní ochranu.**

Co měla ústavní novela údajně doopravdy řešit? (A proč logické důvody mizí a objevují se zástupné?)

Pokud znáte historii (bianco šek vládě na „budoucí ale nyní neznámé mise“), předchůdce i aktuální znění ústavní novely, je velmi jasné vidět, co je oprávněné a pochopitelné – a co si vláda snaží uzurpovat navíc.

Zaprvé: síly rychlé reakce aliančních struktur

Nadnárodní organizace, jimiž je ČR členem a které mají vojenské kapacity – síly rychlé reakce NATO, EU a „modré přilby“ OSN – zřizují své vlastní vojenské organizace, jimž členské státy prostě „přidělí“ nějaké jednotky svých národních armád pod jejich velení, de iure nebo de facto.

Důvodová zpráva třetího pokusu dát vládě bianco směnku na „vyslání“ se kupodivu této problematice vyhýbá (byla to tedy záminka?), ale první pokus se na ni poměrně logicky odvolával:

Podobně by mohlo být problémem i vyslání jednotek Armády ČR v rámci tzv. Sil velmi rychlé reakce NATO (VJTF – Very High Readiness Joint Task Force) (...) a plné funkčnosti existujících bojových uskupení EU (tzv. EU Battlegroup).

Schopnost flexibilní reakce se týká především zmiňovaných sil VJTF, které mají být v případě potřeby nasazeny v řádu dnů a jsou alianční reakcí na výše popisovanou zásadní změnu bezpečnostního prostředí. ČR přislíbila, že bude schopna vyčleňovat vojenské jednotky pro VJTF, ale v okamžiku případného nasazení do operací, které nespádají pod čl. 43 odst. 4 Ústavy ČR, by o vyslání rozhodoval Parlament ČR a v takovém případě by bylo fakticky nemožné získat v potřebném čase souhlas obou komor Parlamentu ČR s tímto vysláním.

K tomu vláda ovšem nepotřebuje žádný gumový paragraf. Naopak je nutné důsledně takové závazky vymezit v duchu „brzd, pojistek a protiváh“ Ústavy. Např. v duchu toho, že vláda může bez souhlasu parlamentu vyslat do zahraničí vojenské jednotky, které Parlament odsouhlasil za vyčleněné pro alianční síly rychlé reakce za jasně daných podmínek nasazení, konformního s mezinárodním právem (zejména Chartou OSN) i Ústavou ČR.

Nebezpečí prodlení zažehnáno – a přitom to není žádná bianco směnka a může být kvalitně právně

ošetřeno, aby nemohla nastat nekonformita s právem a principy ČR.

Zadruhé: záchrana rukojmí, vojenská evakuace občanů a jiné podobné akce

Čím všechny tři pokusy o novelu naopak argumentují stejně je scénář, kdy někde v zahraničí někdo – nejspíše teroristé – unese občany ČR, a náš stát se má pokusit o záchrannou akci. To je jedna ze základních funkcí státu – protože říká-li ústavní zákon 110, že obrana je „ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu“, a říká-li každý cestovní pas, že „Držitel tohoto pasu je pod ochranou České Republiky“, pak je právě záchrana našich občanů, hned po zajištění bezpečnosti území ČR proti vnějšímu napadení, základní úkol Armády ČR.

Všechny vojenské mocnosti to tak také vnímají, mají nastavené a jsou na to vybaveny – Amerika, Čína, Francie, Rusko, všichni. Viz např. evakuace amerických státních příslušníků pod palbou [z Nigérie](#) nebo [ze Súdánu](#); Čínská Lidová Republika o [evakuaci svých občanů z Jemenu](#) dokonce natočila [celovečerní akční epos](#).

Pochopitelný je i argument, že záchrana rukojmích speciálními silami AČR se nemůže dost dobře projednávat v parlamentu z důvodu operační bezpečnosti vojáků i rukojmích. Speciální síly všech států světa takové mise provádí v nejvyšším utajení pouze se schválením vlády.

Jenže právě proto není možné vládě vystavit bianco směnku. Ty samé síly zvláštního určení USA, Číny, Británie, natož Ruska, totiž na povel svých vlád a bez schválení svých parlamentů parlamentu provádí i atentáty a de-iure vraždy, jakými jsou „targeted killings“ osob, které soud z úplně cizí země v tajném přelíčení odsoudí v nepřítomnosti k trestu smrti za to, co čínská, americká, ruská nebo britská vláda chápe jako -třeba- „podporu terorismu“... Nebo co daná vláda navlékne na gumové paragrafy o „národní bezpečnosti“.

Pro poslance s krátkou historickou pamětí připomínám, že „národní bezpečností“ velmi šermovala i komunistická garnitura – a co všechno se pod ni schovalo, oficiálním názvem Sboru Národní Bezpečnosti počínaje a zdaleka nekonče! Akorát namísto pojmu „terorista“ měli bolševici v oblibě spíše „diverzanty“.

Pokud tedy autoři novely argumentují že „Taxativní vymezení účelů vyslání ozbrojených sil ČR či pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR obsažené v ustanovení čl. 43 odst. 4 Ústavy ČR není ideální ani z ústavně-právního, ani z věcného hlediska“? Pak já argumentuji systémem „brzd, váh a pojistek“ (checks and balances), kde je zejména u tak mnohoúčelových a silných instrumentů, jako vyslání vojsk, bezpodmínečně nutné zajistit civilní, v tomto duchu parlamentní, kontrolu.

A to bez ohledu na šlechetnost úmyslů vlády – vláda a ministerstvo obrany v takovýchto případech představují „echo chamber“ sebekotvrzující se zpětné vazby, která empiricky není schopna nestranného vyhodnocení přiměřenosti, legality a ústavněprávní konformity zamýšlených cílů a prostředků.

Řešení je však jednoduché: *taxativně* zmocnit vládu k vyslání vojsk na záchranu rukojmí či občanů ČR z rukou např. „nestátních ozbrojených útvarů“, ale zároveň nedovolit nic sebemeně gumového ohledně „terorismu“ či „národní bezpečnosti“.

Zatřetí: přejezdy a přelety

Asi jediná neškodná část všech tří pokusů o novelu jsou části, které se týkají formulace schvalování přeletů. Dle litery Ústavy by vláda měla schvalovat každý transit zvlášť, což zejména při počtu přeletů řádově stovek ročně není ani hypoteticky možné. Praxe je, že vláda dovolí předem určitému státu přelety či přejezdy našeho území za jasně vymezených podmínek (transit např. typicky

znamená bez nabitých zbraní) *en bloc*. Novela Ústavy by jen legalizovala stávající faktický status quo.

Začtvrté: jednostranné pozvání cizích vojsk vládou? Ve jménu památky let 1938 a 1968 - z principu ani omylem!

Nejkontroverznější a nejvíce zneužitelná část pokusů o novelu je však „bianco šek na zvací dopis“, který by vládě umožnil si pozvat cizí armádu na území ČR na zásah na našem území – tedy **nikoli na obranu před vnějším napadením, ani na vojenské cvičení, ani na transit, které řeší Článek 5 Ústavy, nýbrž proti -či údajně pro- občany ČR.**

Ústavní právníci zdůrazňují, že ve Článku 43 naší Ústavy se velmi silně odráží historická traumata z Benešovy jednostranné kapitulace a nacistické okupace a protektorátu 1938, a stejně tak z okupace armádami varšavské smlouvy na základě „zvacího dopisu“ 1968 a hlavně „Moskevského protokolu“.

Tato historická traumata naprosto jednoznačně a přesvědčivě prokazují, že žádná vláda ani úřad z principu nemohou a nesmí mít pravomoc pozvat na naše území žádná cizí vojska. Takovou pravomoc může mít jedině a pouze Parlament jako celek – žádný jednotlivec, byť by šlo o ministra či dokonce prezidenta, a žádná skupina elit státní moci jako vláda či strana. Již nikdy.

Argumentace vlády, proč otevřít tuto Pandořinu skříňku, je vrcholem všeho. Důvodová zpráva říká:

či poskytování zdravotnické pomoci obyvatelstvu např. v případě epidemií a pandemií (viz část A.). Některé z uvedených situací mohou nastat i v ČR a pak může být rychlá pomoc ozbrojených sil jiných států přínosná. V takových případech by měla Ústava umožnit vládě, aby o vyslání nebo o pobytu ozbrojených sil operativně rozhodla.

Opravdu? Nepřímý odkaz na epidemií COVID-19? Tu epidemií, kdy se vláda Andreje Babiše postavila nad zákon a opakovaně vědomě přijímala nezákonné represe?

Tu epidemií, kdy vládní ministr vzkázal občanům, že bude opakovaně přijímat protizákonná nařízení a lidé je musí poslouchat, dokud je soud vždy znova za 14 dní nezruší?

A tu epidemií, kdy vláda všechno toto své pošlapávání zákonů i Ústavy vymáhala silou Policie a Armády ČR (poslané policii na pomoc dle §14 (1) b) zákona 219/1999 Sb. o obraně ČR), které tato vláda doslova zločinců řídila?

Tak tímto protiprávním, protiústavním a výsostně antidemokratickým zneužitím pravomoci za asistence naší české armády, která má přeci jen určité zábrany vůči vlastním občanům... Právě tímto odkazem na vládní bezzákonnost a zneužití moci dnes vláda argumentuje, když chce pro *libovolné ještě ani nemyslitelné* budoucí vlády ještě více svévolně překroutitelných pravomocí, ještě více síly – a k dovršení všeho možnost si na to pozvat i *cizí armádu*?

V angličtině je pro takové chování trefné rčení – „to add insult to injury“. Nikoli jen zjitřit ránu, ale ještě si přidat a uškodit navíc.

Zmocňovací ustanovení, které nerespektuje dějinné poučení z tragických roků 1938 a 1968, a které se naopak drze odkazuje k naprosto nezákonnému zneužití silových složek vládou vysmívající se soudům i platným zákonům - takové zmocňovací ustanovení musí naprosto bez diskuse a bezpodmínečně být vyškrtnuto. Tečka. Cizí armády může do ČR pozvat pouze a jedině Parlament ČR jako celek, oběma komorami, a to ještě jen za omezujících

podmínek. Tečka.

Shrnutí

Vládní novela je přímým dědictvím faktu, že vláda touží mít bianco směnku na vysílání a přijímání vojsk bez parlamentní kontroly, jak dokazuje sněmovní tisk 956. Různé vlády a ministři obrany zkoušeli totéž dvakrát neúspěšně a nyní to zkouší potřeť pod jinými záminkami.

Vyslání vojsk není v žádném případě totéž, jako vyhlášení válečného stavu, takže nehrozí ani vstup do války na Ukrajině, ani mobilizace, ani odvody. Na ty by vláda nedosáhla ani v případě, že by ústavní novela – sněmovní tisk 252 – prošla. Konspirační teoretici však prokazují vládě skvělou službu, když jí poskytují bezplatný spin-doctoring kterým odvádí pozornost k paragrafům o „vyslání vojsk“ od opravdu nebezpečných paragrafů o přijímání a použití cizích vojsk na území ČR. A navrch k tomu dávají záminku a municí pro přerámování narativu, že kdokoli s vládní novelou nesouhlasí, to je určitě fanatický fanoušek Ruska. Vláda by jim měla zaplatit, protože odvádí lepší efekt než jakákoli PR agentura.

Existuje hrstka dílčích důvodů pro novelizaci Článku 43 Ústavy, kde je rozvázání rukou vládě k vyslání vojsk legitimní a rozumné. Jmenovitě evakuace občanů ČR ze zahraničí, záchrana českých rukojmí, a nasazení českých jednotek přidělených pod síly OSN, NATO či EU na základě jasně předem stanovených podmínek. Každé z těchto nasazení však má svá rizika, takže je nutné v duchu ústavních brzd, pojistek a protiváh vyřešit adresně, taxativním výčtem s jasnými omezujícími podmínkami.

Naopak v žádném případě není možné, aby si vláda prosadila bianco šek na vysílání a přijímání vojsk dle své libovůle. Historie ústavních novel od roku 2016 – tisky 956, 557 a nyní 252 – se však snaží přesně o to. Nejprve tisk 956 požadoval úplnou volnost vládě k vyslání a přijetí vojsk do 60 dnů bez jakýchkoli omezujících podmínek; když to neprošlo, vláda si vymyslela zdánlivě omezující podmínku, která je však tak dokonale gumová, že jí opět dovolí vše a cokoli. Je to jen vějička pro takříkajíc opití parlamentu rohlíkem.

Z celého návrhu vládní novely číší naprosté opovržení parlamentem ČR i českým ústavním právem. Vláda tvrdí, že parlament jí nemá co mluvit do vysílání vojsk, ačkoli dle Ústavy ČR (její důvodové zprávy i výkladů) naopak parlament má -cituji- „dominovat“ vládě. A namísto na naši Ústavu se odvolává na to, jak to mají v jiných státech – takových, kde je to vládě po chuti.

Vrchol všeho a nejnebezpečnější článek novely je snaha dovolit vládě, aby si pozvala bez schválení parlamentem cizí vojska na jejich operační nasazení – nikoli cvičení, transit ani obranu ČR v rámci aliance. Tragická empirie roků 1938 a 1968 nás však učí, že žádná cizí vojska sem nikdy nesmí být pozvána bez souhlasu celého parlamentu coby zástupce lidu. Jednak proto, že vládnoucí moc může být zastrašena či zmanipulována – a jednak proto, že vládnoucí moc se může sama protiprávně a s opovržením soudu, Ústavou i institucemi obrátit proti svým občanům svým silovým aparátem, jak ochotně a opakovaně předvedl ministr Arenberger.

V podobě „bianco šeku“ a/nebo s uvolněním podmínek pro pozvání cizích vojsk nesmí žádná novela Článku 43 Ústavy nikdy projít.

Poslanecká sněmovna, prosím vzbud' se, vzpomeň si na tisky 956 i 557, přečti si pozorně důvodovou zprávu tisku 252 a uvědom si, jaké naprosté nehoráznosti na vás vláda zkouší.

AUTOR: Jan Mrcasik